

El cep veritable i les seves sarments

Ser sarments vives

“Jo soc el cep i vosaltres les sarments. El qui està en mi i jo en ell, dona molt de fruit, perquè sense mi no podeu fer res.” (Jn 15,5)

Meditant sobre aquest evangeli amb les monges del monestir de San Giacomo di Veglia durant la cinquena setmana de Pasqua, ens adonàvem que la imatge del cep que Jesús s’apropia per expressar el misteri de la nostra comunió amb ell implica una transmissió de vida d’ell cap a nosaltres i de nosaltres cap al món. Les sarments no s’assequen, és a dir, són vives, si a través d’elles passa la saba vital que des de les arrels i del tronc del cep nodreix el raïm que el cep produeix com a fruit. Un fruit que després serà transformat en vi “que alegra el cor de l’home” (Sl 103,15), sobretot quan és begut per assaborir la bellesa de la comunió fraterna.

Aquesta imatge ens revela com n’és d’important ser sarments vives, vives de la vida del cep. És important per al món que espera la joia del fruit de cada vida humana, però és important sobretot per al Crist, el “cep veritable” del qual el Pare és el vinyater (cf. Jn 15,1). És com si del pas de la saba vital a través de les sarments en depengués l’acompliment d’allò que Déu és per a tota la creació i l’acompliment d’allò que tota la creació és per a Déu. La joia de Déu és el do de la vida. La joia del creat és la vida de Déu. Però si les sarments no es deixen travessar per la vida de Crist ni la creació ni la humanitat no poden assolir la seva finalitat i el seu acompliment. Fins i tot Déu es veuria mortificat en el do total de si mateix que fa al món.

Quin misteri! La plenitud de Déu, la joia de Déu, semblen dependre de nosaltres, de la vitalitat de les sarments. No és de les sarments que prové la vida: la vida prové tan sols de Déu, del Pare, en el Fill en el do de l’Esperit Sant. Però de les sarments depèn

la transmissió de la vida. Les sarments són les primeres a acollir la vida del cep i la poden transmetre només en la mesura en què l'acullen.

Veiem a l'evangeli que la tristesa de Crist és sempre de no reeixir a donar la seva vida perquè la veu rebutjada. Quan Jesús veu com s'allunya el jove ric, ple de tristesa, també el seu cor se li omple de tristesa en veure com una sarment que ell havia considerat important per transmetre la seva vida al món no vol romandre unida al cep veritable, deixant-se de tots els seus béns per deixar que flueixi a través d'ella la vida de Crist, aquell amor infinit que Jesús li donava ja sense mesura (cf. Mc 10,21-22).

La missió de les sarments

Quan veiem la situació d'aridesa, de manca d'alegria, de consol i de sentit en què viu la humanitat, —però també l'aridesa i la tristesa que sovint s'empara dels nostres cors i de les nostres comunitats—, ens adonem que avui més que mai la gran urgència a la qual estem cridats a consagrar la nostra vida és precisament la de permetre a Crist de fer-nos sarments vives del cep en què ell s'ha convertit morint a la Creu i ressuscitant per la salvació del món.

Es podria llegir tota la Regla de sant Benet —com també tots els camins de conversió proposats per tants carismes eclesials— com un acompanyament que l'Esperit Sant ha suscitat en l'Església per ajudar-nos a esdevenir sarments vives del cep de Crist Redemptor. En efecte, quan Benet posa com a condició per entrar al monestir que siguem homes i dones que desitgen la vida i la felicitat (cf. RB Pròl. 15; Sl 33,13), al qui respon afirmativament a aquesta crida universal no li proposa tant l'experiència immediata de la satisfacció d'aquest desig, sinó més aviat un camí que ens fa ser persones i comunitats, el fruit de les quals és la caritat al servei de l'amor i de l'alegria dels altres. Sí, es tracta precisament de la vocació i la missió de les sarments que troben la seva plenitud transmetent i portant a tothom el fruit que només Crist pot produir: la caritat, joia de Déu i de la humanitat.

També el do de la Pentecosta, aquella primera que tingué lloc a Jerusalem, com la Pentecosta sempre nova de la qual tenim tanta necessitat, transforma els deixebles en sarments vives de Crist. L'Esperit Sant, en efecte, ens omple de vida de Crist, fa viure Crist en nosaltres, com en la Verge Maria.

Si no assumim aquesta preocupació fonamental de ser sarments vives de Crist, tots els problemes i les dificultats, en comptes de ser ocasió per viure de fe, esperança i caritat, es tornen torrents desbordants que arrosseguen cada vegada més lluny de la roca damunt la qual som cridats a construir, la casa de la nostra vida i de l'Església que l'acull i la fa cristiana. Però, si ens preocupa essencialment el fet de deixar viure Crist en nosaltres per gràcia de l'Esperit, descobrim amb sorpresa i consol que fins i tot les circumstàncies més negatives i feixugues són per a Jesús espais de vida nova, espais d'amor i de pau. Si Crist viu, no hi ha res perdut, no hi ha res debades. Si Crist viu en nosaltres, el nostre "jo" no s'enfonsa davant de qualsevol amenaça, ni tan sols davant de la mort.

La sarment que roman unida al cep de Crist és viva i fecunda, encara que el glaç de l'hivern, la xardor de l'estiu o altres calamitats en destrueixin temporalment totes les fulles i els fruits que portava. De Crist, cep veritable, la vida sempre reneix.

Aprendre a ser sarments del cep

A les noces de Canà, per què Jesús contesta a la seva Mare que encara no ha arribat la seva Hora de donar el vi novell per la joia de les noces? El fet que el problema fos la manca de vi ens suggereix que Joan, en narrar aquest episodi, pensava en les paraules amb les quals Jesús s'havia definit com a "cep veritable" durant el darrer Sopar. També en el capítol 15 de Joan Jesús parla de fruit del cep, d'alegria perfecta, de romandre en l'amor mutu, com entre els esposos. A Canà, a Jesús no li havia arribat encara l'hora de donar molt de fruit, el fruit de la seva vida totalment lliurada morint en la Creu. Tal vegada Jesús pensava que per tal que la seva vida pogués donar tot el seu fruit calia esperar que creixessin les sarments del cep, això és, els seus deixebles, començant pels apòstols. Calia esperar la Pentecosta per tal que els seus deixebles poguessin esdevenir sarments vives del cep, capaces de transmetre el vi novell de la seva Sang vessada per donar fruits de Nova Aliança, això és de comunió en l'amor de Crist.

Maria, sarment perfecta des de la seva concepció, sembla intuir el pensament de Jesús. I, què fa? Ens ensenya a convertir-nos en sarment viva com ella, unida al cep, perquè Crist pugui donar el fruit de la seva Hora pasqual. A Canà Maria ensenya als servidors de les noces la manera amb què ella mateixa va dir sí de seguida al do i al compromís de ser sarment viva del cep del Fill de Déu: «La seva mare digué als servidors: "Feu tot el que ell us digui"» (Jn 2,5).

Per ser sarments vives i fecundes de Crist se'ns demana d'escoltar la seva paraula, una escolta disponible a fi que advingui allò que Crist vol fer a través nostre. Escolta i servei són les qualitats essencials de les sarments de Crist. Jesús vol donar fruit a través nostre, i el seu fruit és el vi que regenera la joia de les noces, la joia fecunda de l'amor que Déu ens concedeix de tenir els uns pels altres per tal d'arribar a ser la seva imatge i semblança. Aquest fruit és la Redempció en la sang de Crist, en la seva vida donada per nosaltres fins a l'extrem. Això ja era present en la consciència de Jesús a Canà, i també en la de Maria, quan va ensenyar als servidors a obeir la paraula de Jesús perquè arribessin a ser instruments del do de la seva vida, sarments del Senyor mort i ressuscitat per nosaltres.

Amb la mateixa actitud, amb la mateixa fe, Maria és present al Cenacle, a l'Església primitiva, i ara des del Cel continua sent la nostra Mare i Mestra. Amb el seu silenci, la seva pregària, la seva obediència plena de fe, caritat i esperança, Maria és sempre present en l'Església i per a l'Església, repetint la seva invitació essencial: "Feu tot el que ell us digui!". Com si ens digués: "Estigueu units al Verb de la vida, mantingueu-vos en el seu amor, i la vostra vida donarà el fruit del meu Fill, el fruit de l'Esperit Sant!"

El fruit de la comunió fraterna

Així com el fruit del cep és el vi de l'aliança, el fruit de Crist és la comunió en la seva Sang, la comunió de Déu-Trinitat que ens és concedit de viure amb ell i entre nosaltres. No es pot ser una sarment del cep veritable sense donar aquest fruit de comunió fraterna. El papa Francesc ha dedicat l'encíclica *Fratelli tutti* a aquest fruit essencial i universal de l'Església i de la nostra vida cristiana. Convé que hi treballem, per nosaltres i pel bé de tot el món.

Per donar aquest fruit, Déu Pare esporga sovint les sarments del cep, del Cos de Crist. Arrenca de nosaltres i de les nostres comunitats el que ja no contribueix a la comunió en la caritat, tot allò que produeix fruits que no són el fruit autèntic de Crist, el raïm bord que tal vegada és bell a la vista però que, en realitat, no contribueix a la joia del nostre cor i a la joia de Déu. Moltes vegades ens sentim amargats en les relacions entre nosaltres, perquè en elles, i sobretot en el nostre cor, s'hi insinua el menyspreu, la crítica, la mentida, la hipocresia, la malfiança. Comencem llavors a defensar els nostres judicis, les nostres actituds, i això fa créixer només l'esterilitat amarga de la nostra vida cristiana i monàstica.

La poda és una tècnica que no s'entreté a discutir amb el que és estèril, és un tall que deixa caure el que està sec, el que no dona fruit, el que ja no deixa passar la vida, la saba vital del cep veritable: l'amor de Crist, l'Evangeli, la gràcia de l'Esperit Sant.

Vivim, a tota l'Església i a l'Orde, un temps de grans esporgades. Sembla que ens tornem més petits, més insignificants, menys visibles, menys importants. La crisi mundial que travessem ha fet més punyents entre nosaltres tantes fragilitats. En realitat, si ens deixem podar pel Pare amb la confiança que ell ens estima i ens vol vius de la vida del Fill, descobrim que la poda ens fa bé, ens fa més feliços, més fecunds per al Regne de Déu, fins i tot quan aparentment morim. Aquesta és la humilitat evangèlica que sant Benet vol inculcar-nos, perquè sant Benet és un pare que desitja ardentment que visquem com a fills de Déu que donen la vida com Jesús.

Hem de ser conscients, però, i això és molt important, que la comunió entre nosaltres és la comunió de les sarments de l'únic cep veritable que és Crist. Cada sarment és responsable de donar personalment fruit mantenint-se unida al Senyor, però no hem d'oblidar que el nostre fruit és el fruit de Crist i que les diverses sarments estan unides a ell quan transmeten aquest fruit al món. El fruit és la comunió d'amor que Crist dona al món, i seria absurd que les sarments que la transmeten no gustessin aquesta comunió entre elles. Qui sap quina joiosa fraternitat va néixer aquell dia a Canà entre els servidors que van saber i van veure els primers que el seu treball obedient al Senyor feia possible un miracle increïble! És la mateixa joiosa fraternitat que els apòstols i tots els primers cristians sentien brollar entre ells en la missió iniciada tot just després de Pentecosta.

Som prou conscients que estem junts per servir el fruit de la comunió fraterna, el gran miracle obrat per l'amor del Ressuscitat en el do de l'Esperit? La fragilitat no pot ser mai una objecció, ja que el fruit de l'amor de Crist és sempre perfecte, encara que només hi hagués dues o tres sarments unides a ell per produir-lo, deixar-lo madurar i donar-lo al món.

Germans i germanes dels pobres

No fa gaire he fet una experiència que m'ha qüestionat molt. Per culpa d'una meva distracció vaig perdre un tren cap a França i vaig haver d'esperar l'endemà per tornar-lo a agafar. Estava enfadat amb mi mateix i trist pel trasbals que causava a la comunitat que havia de visitar. En el tren que vaig agafar vaig trobar, però, una jove mare africana amb la seva nena de sis anys. Com tants emigrants havia travessat el Mediterrani en una llanxa de goma per esquivar una amenaça sobre la nena i per cercar remei a una malaltia. Havien passat un mes en un camp de refugiats a Itàlia. Ara anaven a França on tenien un contacte. A la duana la policia va fer baixar del tren diversos immigrants il·legals, tots provinents de l'Àfrica. Escenes doloroses i, en alguns moments, violentes, desagradables també per a la policia que havia de complir el seu deure, tot i tractar-se d'un problema que caldria afrontar a nivell internacional. També feren baixar del tren aquella mare amb la seva petita, però després dels controls li permeteren pujar i prosseguir el viatge. La petita, molt espantada, sanglotava i tenia febre. Em van explicar la seva història. A prop de Niça, els vaig preguntar on passarien la nit. De fet, tenien la intenció de continuar el viatge, si més no fins a París i, és clar, haurien dormit a l'estació o en qualsevol altre refugi improvisat. Vaig telefonar a l'abadessa de Castagniers, que m'esperava a l'estació, per preguntar-li si sabia d'alguna possibilitat d'acolliment a Niça. Em respongué que provaria de trobar quelcom, tot i que ja era molt tard. Però, de sobte, em digué: "Si no, vindran amb nosaltres al monestir i dormiran a casa nostra". A mi no em va semblar del tot encertat, però de seguida em vaig adonar que era perquè això volia dir comprometre'm més endavant en l'acolliment d'aquestes persones que Déu havia posat en el meu camí. M'adonava que Jesús, sant Benet i el papa Francesc no ens deixen cap dubte de com respondre a aquesta necessitat, i que també a mi se'm demanava d'implicar-m'hi com el bon samarità. Per això em va fer feliç saber per l'abadessa que no hi havia altra possibilitat que portar-les amb nosaltres a Castagniers. Allà les monges les van acollir "amb tota la humanitat" que demana sant Benet (RB 53,9), i de la qual les dones són expertes. Per a aquesta comunitat, com per a moltes altres de l'Orde, l'acolliment d'emigrants no és cap novetat.

Les circumstàncies van fer, sí, que després de la breu estada al monestir, aquella mare i la seva petita continuessin el viatge amb mi, i fou providencial, perquè les vaig poder ajudar a solucionar altres greus inconvenients en el tràfic ferroviari que vàrem haver d'afrontar. La mare no parava de repetir-me: "Déu t'ha enviat!" Vaig comprendre que era veritat. Certament no era jo qui era bo, sinó el Senyor que, en el seu amor preferencial pels petits i pels pobres, m'havia fet instrument, juntament amb les monges de Castagniers, de la seva preocupació per ells. Déu ens fa veritablement "àngels", és a dir, "enviats", de la seva caritat si consentim amb simplicitat a deixar-nos implicar per la necessitat del proïsme. De vegades n'hi ha prou amb un petit sí a la necessitat dels altres per trobar-nos totalment implicats en la providència del Pare que té cura veritablement de tot, fins al més ínfim detall.

Aquest episodi no és nou en la nostra experiència. Però em va passar en un moment en què sentia particularment el cansament que tants experimentem en reprendre el camí en aquest temps tan dramàtic del món i per tots nosaltres. Em va fer comprendre novament com n'és d'important deixar-se ajudar pels petits i els pobres a reprendre vitalitat del cep veritable que és Crist. N'hi ha prou amb un gest senzill d'acolliment de la necessitat del proïsme perquè torni a córrer en nosaltres, sarments del cep, la saba vital de la gràcia, de la caritat que no tan sols lleva fruits de consol per al qui es troba en el destret, sinó que també dona vida i alegria a la mateixa sarment, a nosaltres.

És així, n'estic cada cop més convençut, que l'Esperit Sant desitja donar-nos nova vitalitat a cadascun de nosaltres i a les nostres comunitats, sovint cansades i tristes per la seva fragilitat. Tots, en la crisi que estem vivint, hauríem de preguntar-nos: quin pobre estic cridat a acollir avui en la meua vida per tal que Déu em pugui fer "àngel" i instrument de la seva tendresa, de la seva cura i de la seva caritat? Prendre consciència de la necessitat dels altres, que sovint tenim al costat, a la nostra porta, i viure-ho en comunió amb Crist, com Maria a Canà, ens fa servidors de la caritat de Déu que, de sobte, transforma miraculosament la realitat, retornant-nos la joia de viure, de ser estimats i d'estimar. Descubrim aleshores que el pobre ens fa el do de donar la nostra vida, de ser sarments vives de Crist que amb el Pare vol donar l'Esperit Sant al món.

Ajudem-nos a ser sarments vives

Em sembla que el moment actual que viu el món, l'Església i el nostre Orde ens demana sobretot una disponibilitat renovada a ser sarments de Crist i a ajudar-nos en això. No estem junts en l'Església i en una vocació concreta per ser admirats com a flors vistoses o valorats com a fruits succulents, sinó per ser sarments al servei de la fecunditat de Crist Redemptor. Una fecunditat sempre misteriosa, amagada i sorprenent alhora. La tasca dels cristians, i en particular dels monjos i de les monges, és sovint humil i amagada, però neix d'una real predilecció, d'una preferència de Jesús envers nosaltres, d'una amistat que no mereixem, però que ens és donada. La sarment, al capdavant, està més lligada al Crist, més unida a ell que les fulles, les flors i els fruits del cep. Per la sarment flueix directament la vida donada pel Redemptor. Si en fóssim conscients de debò, quin agraïment no sentiríem per la nostra vocació i el servei que se'ns demana!

El Senyor ens ha unit, estimats germans i germanes, com els deixebles aplegats al Cenacle de Jerusalem, per confortar-nos els uns als altres, amb la pregària i l'afecte fratern, per viure tots junts la pertinença a Crist que ens fa sarments vivificades pel do del Paràclit. Demanem a la Verge Maria i als nostres amics del Cel el do d'un cor disponible a aquesta gràcia i missió!

Fr. Mauro-Giuseppe Lepori, Abat General OCist